

**A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL
MÓDSZERTANI AJÁNLÁSAI ADATSZOLGÁLTATÁSRA KÖTELEZETT
INTÉZMÉNYEK, VÁLLALKOZÁSOK SZÁMÁRA
A KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL ORSZÁGOS STATISZTIKAI
ADATFELVÉTELI PROGRAMJA (OSAP) 1071, 1072, 1074-ES
NYILVÁNTARTÁSI SZÁMÚ ADATLAPJAINAK KITÖLTÉSÉHEZ¹**

---

¹ Forrás: a Frascati kézikönyv, 2002. alapján

A kutatási, fejlesztési folyamatok egyik legfontosabb mérőszáma a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által minden évben „**K+F-ráfordítás**” **gyűjtőnéven** közzétett statisztikai mutató. A K+F-ráfordítás GDP-hez mért aránya nemzetközi szinten alkalmazott mérőszám. Az egységesen alkalmazható módszertannak köszönhetően a mutató segítségével össze lehet hasonlítani a világ különböző országainak kutatási, fejlesztési területen végzett tevékenysége intenzitását.

A pontos K+F ráfordítási **adat előállításának folyamatában kulcsszerepe van az adatszolgáltatásra kötelezett szervezetek tudatos felelősségvállalásának.** A vállalkozások, egyetemek, kutatóintézetek és egyéb szervezetek által kitöltött kérdőívek adatainak összesítése révén állítja elő a KSH a nemzeti szintű kutatási, fejlesztési adatokat. A KSH által gyűjtött K+F-ráfordításadatok megalapozottsága az adatszolgáltatásra kötelezett szervezetek hozzáértő és felelősségteljes adatszolgáltatásának minőségén múlik.

A felelős adatszolgáltatás érdekében a kitöltési útmutatóhoz készített alábbi példatárral és módszertani ajánlásokkal az OSAP-adatlapok szakszerű kitöltését kívánjuk elősegíteni.

- A.** Fontos eleme az adatszolgáltatásnak, hogy minden K+F-tevékenység kerüljön beszámításra az adatok megadása során. Az alábbiakban bemutatunk néhány olyan példát, amelyek esetében kérdésként merülhet fel, hogy az **adott tevékenység beletartozik-e a K+F körébe vagy sem.**

Mi tekinthető K+F tevékenységnek és mi nem?

Prototípus: A prototípusok tervezése, kivitelezése és tesztelése a K+F-tevékenység körébe esik, amíg annak elsődleges célja fejlesztések megvalósítása. Amennyiben a sikeres tesztelés után a prototípusból több példányt készítenek akár kereskedelmi értékesítés céljából, akár orvosi felhasználásra az már nem K+F-tevékenység.

Kísérleti üzem: A kísérleti üzem felépítése és üzemeltetése is K+F-tevékenység mindaddig, amíg az elsődleges cél K+F-tevékenység megvalósítása.

Ipari formatervezés: Az ipari formatervezés akkor tekinthető K+F-tevékenységnek, ha az K+F-folyamatokhoz kapcsolódik. Amennyiben az ipari formatervezés termelési folyamatokhoz kötődik, akkor viszont nem tekinthető K+F-nek.

„Feed back” K+F: Akkor is felléphetnek még technikai problémák, miután egy új termék, vagy termelési folyamat a termelési szakaszba fordul. Ezek megoldása esetenként K+F-feladatok végrehajtását is igényli. Ezt nevezzük „feedback” K+F-nek, ami a K+F-tevékenységek részét képezi.

Ipari tervezés és gépek, berendezések fejlesztése (tooling up and industrial engineering): Amennyiben az ipari tervezés és a gépek, berendezések beszerzése, fejlesztése új termékek, eljárások fejlesztéséhez kapcsolódik, „feed back” K+F-et igényel, akkor ezeket a feladatokat is a K+F közé soroljuk.

Kísérleti termelés, próbatermelés: Miután a prototípus előállításának fázisa sikeresen lezárult, megkezdődik a gyártási folyamat első fázisa, ami már nem a K+F része. Ugyanakkor, ha a termelési folyamat indítása még további tesztelési, tervezési, mérnöki K+F-feladatok megoldását igényli, akkor azt is sorolhatjuk a K+F-tevékenység körébe.

Hibaelhárítás: A hibaelhárítás gyakran rávilágít további K+F-feladatok elvégzésének szükségességére. Amennyiben a hibaelhárítás a szabványos berendezések és folyamatok jelentősebb módosításait eredményezi, akkor az K+F-tevékenységnek tekinthető. Ha a hibaelhárítás a berendezésekben vagy folyamatokban meglévő hibák megszüntetését öleli fel és csak kisebb módosításokat eredményez, akkor az nem tekinthető K+F-tevékenységnek.

Szabadalmakhoz, licenzekhez kapcsolódó feladatok: Az összes adminisztrációs és jogi munka, amely különböző szabadalmakhoz, licenzekhez kapcsolódik, nem K+F-tevékenység. Ugyanakkor, ha a szabadalmaztatás közvetlen, szerves részét képezi egy K+F-projektnek, akkor az is K+F-tevékenység része. Ilyenkor a K+F-projekt

eredményeinek dokumentálása szintén K+F-feladat.

Megvalósíthatósági tanulmányok: Amennyiben például egy már ütemezett, folyamatban lévő projekthez készítünk már meglévő módszerek segítségével megvalósíthatósági tanulmányt, az nem tekinthető K+F-nek. De ha egy új K+F-projekthez készítünk megvalósíthatósági tanulmányt, akkor az része a K+F-tevékenységnek.

Rutin jellegű tesztelés: Nem tartozik a K+F körébe még akkor se, ha a K+F-személyzet valósítja meg.

Rutin jellegű szoftverfejlesztés: A rutin jellegű programozás, korábban felmerült technikai problémák kijavítása, fenntartási jellegű feladatok elvégzése sem tekinthető K+F-nek.

Adatgyűjtés: akkor tekinthető K+F-tevékenységnek, ha a feladat egy K+F-projekt szerves részét képezi.

Rutinjellegű hatósági ellenőrzés, szabványosítás, szabályozás: nem képezi részét K+F-tevékenységnek.

Klinikai kísérletek: Mielőtt az új gyógyszereket, vakcinákat, készülékeket, kezeléseket bevezetik a piacon, azoknak egy négyfázisú klinikai kísérletsorozaton kell átesniük. Az 1., 2. és 3. fázis a K+F része. A negyedik fázis, ami a jóváhagyás és termelés engedélyezése utáni további teszteléseket ölel fel, csak akkor tekinthető K+F-nek, amennyiben további tudományos vagy technológiai előnyökkel jár. A termelés engedélyezése előtt közvetlenül megvalósított tevékenységek mindegyike sem tekinthető automatikusan K+F-nek, így például a marketing, folyamatfejlesztési típusú tevékenységek nem. Ez különösen igaz akkor, amikor elhúzódik az engedélyezési folyamat.

Orvosi ellátás: A rutinszerű orvosi ellátás, vagy a speciális orvosi ismeretek normál alkalmazása nem tekinthető K+F-tevékenységnek. Lehetnek azonban olyan speciális orvosi ellátások a klinikákon, amelyek egy-egy kutatási projekt részét képezik. Ezek szerves részét képezik a K+F-tevékenységnek.

A szoftverfejlesztésben a **K+F-tevékenység** értelmezéséhez az alábbiakban mutatunk be néhány példát:

- Az elméleti számítástechnika területén új elméletek, algoritmusok kialakítása.
- Informatikai fejlesztések az operációs rendszerek, programozási nyelvek, adatkezelés, kommunikációs szoftverek és szoftverfejlesztés szintjén.
- Szoftverek tervezéséhez, fejlesztéséhez, befejezéséhez, karbantartásához kapcsolódó feladatok.
- Számítástechnika speciális területeit érintő szoftver, technológiafejlesztés (képfeldolgozás, földrajzi adatok kezelése, adatfelismerés, mesterséges intelligencia stb.)
- Internettechnológia fejlesztése.
- Olyan szoftverfejlesztés, amely előrelépést jelent az információk rögzítésére, továbbítására, tárolására, visszakeresésére, manipulálásra vagy megjelenítésére vonatkozó általános megközelítésekben.
- Olyan kísérleti fejlesztés, amelynek azon hiányzó technológiai ismeretek „feltöltése” a célja, ami szükséges a szoftverfejlesztések, informatikai rendszerek megvalósításához.

Nem tartozik a K+F-tevékenységek körébe IKT-területen az ismert módszerek és már meglévő szoftverek segítségével történő üzleti alkalmazási szoftverek és információs rendszerek fejlesztése, meglévő rendszerek támogatása, meglévő számítógépes nyelvek konvertálása és fordítása, felhasználói funkciók hozzáadása alkalmazásprogramokhoz, rendszerek hibakeresése, meglévő szoftverek adaptálása, felhasználói dokumentáció elkészítése önmagában.

A következő tevékenységek csak abban az esetben tartoznak a K+F tevékenységek körébe, ha kizárólag vagy elsődlegesen a K+F feladat támogatását szolgálják: **gyűjtés, kódolás, felvétel, osztályozás, terjesztés, fordítás, elemzés, értékelés.**

- B.** A tevékenységek körét vizsgálva vannak olyan feladatok, amelyekhez kapcsolódó **személyzeti adatok nem tartoznak bele a K+F-létszámba**, ugyanakkor a **K+F-ráfordításösszegébe be kell azokat számítani.**

Az alább felsorolt szolgáltató tevékenységek, illetve a K+F-et közvetlenül támogató tevékenységek **nem képezik részét a K+F-létszámnak**, ugyanakkor **be kell őket számítani a K+F-ráfordításokba**, mint „Igénybe vett

szolgáltatások értéke” (ld. 2/1. táblázat 05. sor)

- a központi számítástechnikai részlegek és könyvtárak által K+F-feladatok részére nyújtott speciális szolgáltatások,
- központi pénzügyi és személyzeti osztályok által ellátott feladatok,
- étkezdei, biztonsági, fenntartási feladatok, takarítószemélyzet.

A fenti tevékenységeket a K+F-ráfordítások körébe akkor is be kell számítani, ha azokat külső beszállítóktól szerzik be, vagy bérlik.

- C. Azt is szükséges mérlegelni, hogy az egyes tevékenységek esetében mely költségeket kell beleszámítani a K+F-ráfordításba. Az alábbiakban bemutatunk néhány példát a **felmerülő költségtípusokra**, amelyek a **K+F-költségek részét képezik**.

Személyi jellegű ráfordítás:

A kutatással, kísérleti fejlesztéssel foglalkozó összes munkavállaló részére kifizetett személyi jellegű ráfordításnak (**bérlőköltség, személyi jellegű egyéb kifizetés és azok járulékai**) a **K+F-tevékenységre fordított idővel arányos összege**. Ide kell számítani az **egyéb juttatásokat** is, mint bónuszkifizetések, fizetett szabadság, nyugdíj és egyéb társadalombiztosítási alapokba történő kifizetések is. PhD-hallgatókra jutó bér jellegű kifizetéseket abban az esetben kell beszámítani, ha a szervezet bérszámfejtési rendszerének a részét képezik, vagy valamilyen külső forrásból (kutatói ösztöndíj) kapnak díjazást.

Anyagköltség:

A statisztikai egység által végzett kutatás-fejlesztés támogatására szolgáló **anyagok, felszerelések és berendezések** vásárlása, például:

- víz, üzemanyag (beleértve a gáz- és villamosenergia-fogyasztást),
- a kutatószervezeten kívül készített kis prototípusok és modellek imputált² vagy tényleges költségei,
- laboratóriumi anyagok (vegyszerek, állatok stb.)

Egyéb költségek: (amennyiben szükséges, arányosítani kell a költségeket, hogy mekkora százalékban használták az adott szolgáltatást stb. K+F- és nem K+F-tevékenységre)

- könyvek, folyóiratok, referenciaanyagok, könyvtárakra, tudományos társaságokba történő feliratkozások;
- helyszíni tanácsadók költségei;
- az **adminisztratív** és egyéb általános költségek (iroda, posta és telekommunikáció, biztosítás.).
- a közvetett szolgáltatások költségei, mint biztonság, raktározás, **épületek, berendezések fenntartása, karbantartása**, javítása, **IKT-szolgáltatások**, K+F-dokumentumok nyomtatása (függetlenül attól, hogy házon belül oldja meg a szervezet, vagy bérlő, vásárolja a szolgáltatást.)
- **díjak, bérleti díjak:** Annak érdekében, hogy teljes képet tudjon adni egy szervezet a felmerült K+F-költségeiről, minden díjat, bérleti díjat is be kell számítani. Amennyiben a tagdíj vagy bérleti díj kifizetésre kerül a szervezet által, akkor ez az összeg egyszerűen meghatározható. Vannak esetek azonban, amikor a szervezetnek nem kell az ilyen jellegű szolgáltatásokért fizetni. Például egyetemek, kutatóintézetek ingyen használhatnak kutatási céllal épületeket. Ebben az esetben meg kell becsülni egy piaci értéket a szolgáltatásra, amely szintén részét képezi a K+F-költségeknek.

Itt azonban vigyázni kell arra, hogy elkerüljük a kettős adatszolgáltatást.

- D. A beruházások körébe számító tételek egyértelműsítése érdekében az alábbiakban a beruházásokhoz mutatunk be néhány példát.

Építési beruházás:

- kutatás-fejlesztés céljával szerzett **földterület**, például tesztelési területek, laboratóriumi helyszínek, kísérleti üzemek,
- az **épített és vásárolt épületek**, beleértve a jelentős javításokat, fejlesztéseket, változtatásokat.

Új épület esetén sokszor nehéz meghatározni a használat K+F-részesedését. Ebben az esetben a K+F-arány meghatározására a lehetséges megoldás, például

- a tervezett használat arányában,

² A hiányzó adatok mesterséges pótlása.

- mekkora K+F-létszám használja az épületet a teljes létszámhoz képest.

Az új épületek beruházási költségébe sok esetben beleszámít az új gépek, berendezések beszerzése is, ezért nehéz elkülöníteni a két tételt. Ennek az esetleges fennállását is figyelembe kell venni a beruházási összeg meghatározásánál.

Gép-, műszer- és informatikai beruházás (beleértve a technológiai szerelést is):

Beszerzett gépek, berendezések (új és régi berendezések egyaránt), amelyek a K+F-tevékenységhez szükségesek, beleértve a vállalat tulajdonában lévő szoftvereket is.

A könyvek, folyóiratok beszerzése az egyéb költségek sorába tartozik, de ha egy egész gyűjtemény, vagy új épület esetén teljes könyvtár beszerzése történik, akkor azt a gépek, berendezések között kell feltüntetni.

E. Kiadott K+F-megbízások (alvállalkozói tevékenység) számla szerinti értéke

A „**Kiadott K+F-megbízások**” megnevezésű mező az OSAP 1071-es, a 1072 és a 1074-es adatlap 2/1-es táblázat 08 sora. A kért adat pontos meghatározásához segítségül szolgálhat néhány háttér módszertani ajánlás:

1. Az adatszolgáltatás során a **K+F-költségeket és beruházási összeget a teljesítmény** (azaz a felhasznált erőforrások) **alapján kell megadni.**
2. A **K+F-ráfordítás**összegének a **kiszámításába** az adatszolgáltató által megadott adatok közül a KSH **a saját szervezetben végzett K+F-tevékenység költségeit számolja be.**
3. A „**kiadott K+F-megbízások**” sorban kell megadni, azokat a K+F-tevékenységeket, amelyeket **nem saját szervezetben végeznek el a szervezetek.** Ezt a KSH nem számítja bele a K+F-ráfordításadatba. (Ugyanakkor forrás oldalról fontos információ a KSH részére, hogy össze tudja vetni a felhasznált ráfordítások adatait a forrás adatokkal.)
4. Ezzel a módszerrel **kerülhető el a kettős beszámolás,** azaz ne rögzítse ugyanazt a K+F-tevékenységet a megbízó és a teljesítő egyszerre.
5. A **kiadott K+F-megbízás** körébe az olyan, más szervezetek számára kiadott K+F-tevékenység tartozik, amely **önálló K+F-projektnek tekinthető.**
6. Amennyiben az adatszolgáltatónak **a saját szervezetben végzett K+F-tevékenységéhez szükséges olyan feladatok teljesítése, amelyet ki kell szerződnie,** azt általában a saját szervezetben végzett tevékenység közé kell számolni, így **része a K+F-ráfordításnak.** Ha az igénybe vett szolgáltatás önmagában nem K+F-tevékenység, de az az adatszolgáltató szervezet saját K+F-tevékenységéhez szükséges, akkor az is a K+F-ráfordítás részét képezi.